

Міністерство освіти і науки України
Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти»
Департамент науки і освіти Харківської обласної військової адміністрації
Національна академія педагогічних наук України
Північно-Східний науковий центр Національної академії наук
України і Міністерства освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди (Україна),
кафедра освітології та інноваційної педагогіки
Київський національний університет імені Тараса Шевченка (Україна)
Навчально-науковий інститут публічного управління та державної служби (Україна)
Кардіфський університет Метрополітан (Велика Британія)
Вестмінстерський університет (Велика Британія)
Європейський інститут безперервної освіти (Словацька Республіка)
Педагогічний інститут Чендуського університету (Китайська Народна Республіка)
Університет імені Неджметтіна Ербакана (Туреччина)
Інститут публічного адміністрування при Університеті Миколаса Ромеріса (Литва)
Центр музично-освітньої майстерності (Париж, Франція)

МАТЕРІАЛИ

**VII Міжнародної науково-практичної конференції
«ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ
ВИЩОЇ І СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ
ВИКЛИКІВ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА»
«PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL PROBLEMS OF
HIGHER AND SECONDARY EDUCATION IN THE CONDITIONS
OF MODERN CHALLENGES: THEORY AND PRACTICE»
(м. Харків, 16 – 18 березня 2023 року)**

**Харків
2023**

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ І

МЕТОДОЛОГІЯ, ІСТОРИЧНИЙ І КОМПАРАТИВНИЙ ДИСКУРС РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ НАУКИ

Алексєєва С. В.

Дидактичні засади інтеграції природничих наук у змісті освіти в умовах сучасних викликів..... 31

Алієв Е. М.

Витоки організації дистанційної освіти у вищій школі Канади 33

Барко М. Ю.

Роль музичного мистецтва у вихованні особистості 35

Бєлолїпцев В. А.

Історичний огляд питання формування відповідального батьківська..... 37

Бочарова А. П.

Методи організації навчання в університетах Великої Британії..... 39

Ван Юйхун, Ван Цїхуей

Культурна спрямованість музичної освіти в КНР..... 41

Ван Янь

Рекомендації фахівців щодо формування музичної культури студентів в університетах КНР..... 43

Ваховський Л. Ц.

Методи формування джерельної бази дослідження з історії освіти..... 47

Го Сїнхуа

Вивчення творчості видатних диригентів України як засіб формування диригентських умінь учителів музичного мистецтва..... 49

Горлачов О. С., Ковтуненко А. В.

Зародження спеціального навчання та виховання дітей з порушенням слуху в різних країнах світу..... 53

Дегтерьова В. А., Султанова Н. В.

Формування національної самосвідомості учнівської молоді в закладах позашкільної освіти України..... 56

Друганова О. М., Білик В. М.

Актуальні ідеї К.Ушинського в контексті підготовки сучасного вчителя..... 59

Ду Кексін, Ляо Цайчжі

Результати досліджень здійснення освіти протягом життя в материковому Китаї за останні двадцять років..... 62

Золотарьова С. А.

Особливості діяльності викладача вищої школи США..... 65

Кадашевич К.О., Якімова М. Е.

Розвиток ідеї індивідуалізації навчання учнівської молоді в працях педагогів XIX століття..... 67

Коваль М. І.

Теоретичні засади соціокультурної компетентності майбутніх філологів..... 69

5. Іващенко К. Енциклопедія Сучасної України. URL : <https://esu.com.ua/article-71054> (дата звернення 03.02.2023).
6. Мартинюк І. Національне виховання як основа розвитку активної особистості. *Урок Української*. 2001. № 7. С. 29-33.
7. Словник психологічних термінів. URL : <https://nuph.edu.ua/slovnik-psihiologichnih-terminiv/> (дата звернення 03.02.2023).
8. Соціалізація вільного часу та дозвілєвої діяльності. URL : https://moodle.znu.edu.ua/pluginfile.php/49468/mod_resource/content/1/%D0%9B%D0%B5%D0%BA%D0%BA%D1%86%D1%96%D1%8F%201.pdf (дата звернення 05.02.2023).
9. Таран О. Фактори становлення самосвідомості дитини URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/1319/2/O_Taran_VPISP_IPSP.pdf (дата звернення 10.01.2023).
10. Тхоржевський Д. Теорії засади виховання національної самосвідомості. Київ : ІЗМН, 1998. 150 с.
11. Формування національної самосвідомості на засадах народної педагогіки. URL: 5c19ddddd1808b6cce9d18db714d20a2.docx (дата звернення 04.02.2023)
12. Чижевський Д. Нарис з історії філософії в Україні : монографія. Київ : Обрій. 1992. 230 с.
13. Що таке свідомість – Великий тлумачний словник. URL : <http://slovopedia.org.ua/93/53409/980925.html> (дата звернення 03.02.2023).

АКТУАЛЬНІ ІДЕЇ К. УШИНСЬКОГО В КОНТЕКСТІ ПІДГОТОВКИ СУЧАСНОГО ВЧИТЕЛЯ

Друганова О. М.

доктор педагогічних наук, професор,
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди,
м. Харків, Україна

Білик В. М.

кандидат педагогічних наук, доцент,
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди,
м. Харків, Україна

Підготовка сучасного вчителя вимагає серйозних методологічних та теоретичних підходів у межах сучасної конструкції професійної підготовки, що формулюється в категоріях «знає», «уміє», «володіє». Саме тому доцільно звернутися до найбагатшої спадщини К. Ушинського, що має широко використовуватися для підготовки педагога, оскільки, на його думку, вплив особистості вихователя на молодь становить ту виховну силу, яку не можна замінити ні книжками, ні моральними сентенціями, а ні системою покарань чи заохочень.

Видатний педагог підкреслював, що вчитель, який бере на себе відповідальність за виховання дітей, суспільство має спитати, якої мети він

добиватиметься у своїй діяльності. Визначення мети виховання К. Ушинський вважав головним питанням педагогічних, психологічних, філософських теорій, що складають основу формування особистості.

Саме К. Ушинський першим звернув увагу на необхідність спеціальної підготовки вчительства, важливість оволодіння педагогом великим обсягом знань з метою побудови такого освітнього процесу, що відповідає природі дитини та потребам розвитку особистості.

Аналіз науково-педагогічного доробку науковця доводить, що він гостро засуджував відсутність в університетах того часу спеціального факультету, де б відбувалася підготовка педагогів. На його думку, наявність в університетах різних факультетів, як то медичних, камеральних та інших, і відсутність педагогічних лише свідчить, що люди все ще віддають перевагу здоров'ю свого тіла та своїй кишені та зовсім не піклуються ані про моральне здоров'я, ані про добре виховання майбутніх поколінь [2, с. 176].

Просвітник підкреслював, що обов'язком держави є підготовка фахівців із різних сфер, у тому числі й вихователів молоді. Якщо цього не відбувається, то «суспільство не має дивуватися, що справа виховання ведеться погано» [2, с. 175].

В основу системи К. Ушинського покладено принцип єдності педагогічної теорії та практики. Учений стверджував, що вчитель без знання психології та педагогіки – що будинок без фундаменту.

Аналіз педагогічної спадщини видатного діяча дозволяє стверджувати, що, на його думку, важливим завданням педагогічної підготовки має стати не тільки озброєння вчителя фаховими знаннями з навчальної дисципліни, різноманітними теоретичними основами та практичними вміннями, а перш за все формування особистості вчителя, його характеру та переконань.

За К. Ушинським, учитель насамперед, повинен бути провідником ціннісних уявлень сучасного суспільства. Як стверджував учений, у наставнику важливим є не тільки вміння викладати, але також характер, моральність й переконання, тому що на учнів більше впливає особистість учителя. Видатний педагог був упевнений, що на розвиток особистості, формування її характеру учитель може вплинути лише своєю особистістю й характером. А для цього він має бути невичерпно повний на запаси своїх знань, умінь, натхнення, душевно багатою людиною.

К. Ушинський сам як педагог був радикальним і безкомпромісним стосовно невігластва й вульгарності, але залишався неймовірно делікатною людиною у спілкуванні з дітьми, велике значення надавав педагогічному такту, без якого, на його думку, жоден педагог ніколи не зможе стати гарним вихователем-практиком. Основу педагогічного такту становлять глибокі знання психології, які розкривають особистість дитини у всій своїй цілісності, «яка вона є насправді, з усіма її слабостями» [2, с. 184].

У змісті професійної педагогічної освіти К. Ушинський надавав вагоме місце насамперед ґрунтовному ознайомленню з основами наук, що дозволить пізнати людину «в усіх відношеннях», тобто тих наук, що вивчають «тілесну або душевну природу людини... у справжніх явищах» [2, с. 173], а саме: антропологічні науки

(анатомія, фізіологія людини, психологія). Він також підкреслював значення в підготовці педагога історії, філології тощо.

Такий підхід вимагає підвищення рівня психолого-педагогічної підготовки здобувача вищої педагогічної освіти й на сучасному етапі. Студенти мають добре знати «педагогічну антропологію», використовувати нові методи та форми навчання – тренінги, інтерактивні технології, case-study, більше спілкуватися з педагогами-практиками тощо. Як наслідок, вони не лише навчаються використовувати актуальні методики, а й зможуть зрозуміти, що лежить в основі тієї чи іншої освітньої технології, які можливості та обмеження вона має в організації процесу навчання.

Свого часу К. Ушинський попереджав, що майбутньому педагогові варто критично ставитися до набутих знань, випрацьовувати вміння аналізувати, зіставляти й порівнювати їх, перевіряти вжитих ним педагогічних методів, прийомів задля проектування можливих наслідків і подальшої розробки цілісної виховної системи. Автор уважав, що треба шукати можливість зробити дітей наших кращими за нас. Тому кожному вихователю необхідно опанувати вміння самоаналізу й постійно проводити неупереджений критичний огляд результатів своїх дій.

Важливого значення в умовах пошуку сучасної моделі підготовки вчителя набувають сьогодні висновки видатного педагога щодо вибору засобів, методів, прийомів навчання й виховання учнів. Наприклад, К. Ушинський категорично застерігав проти надмірної напруженості чи легкості навчання. Науковець пропонував постійно ускладнювати навчальну роботу, що буде сприяти загальному зростанню й розвитку учнів, але в такий спосіб, щоб не надірвати сили дитини й водночас не дати цим силам послабитися, «не давати їм і засинати» [3, с. 247].

Суттєве місце в педагогічній освіті К. Ушинський відводив і формуванню в учителя самостійності думки, здатності до узагальнення набутого досвіду, спроможності виводити з нього ідеї як міцної основи для подальшого формування досвідченості людини. Він слушно зауважив, що «не вміти добре висловлювати свої думки» є меншим недоліком, ніж відсутність у педагога «самостійних думок» [2, с. 182].

Із цього приводу суголосно К. Ушинському висловлювався й інший видатний український педагог – В. Сухомлинський, який наполягав, що під впливом читання різних книжок у вчителя пробуджується прагнення до ґрунтовного аналізу своєї діяльності, формується інтерес до осмислення свого досвіду, виявлення й розуміння причинно-наслідкових зв'язків між переконаннями учнів та власною педагогічною культурою [1].

Отже, К. Ушинський був упевнений, що в педагогічному закладі найголовнішим завданням професійної підготовки вчителя має стати формування його характеру, педагогічних переконань, умінь і навичок, необхідних для виконання своїх професійних завдань. Видатний учений хотів бачити кожного вихователя рішучим, сміливим, із позитивною програмою дій.

Список використаних джерел

1. Друганова О. М., Білик В. М. Актуальність поглядів В. О. Сухомлинського в умовах розбудови Нової української школи. *Теорія та методика навчання та виховання*. 2019. Вип. 47. С. 26-36.
2. Ушинський К. Д. Людина як предмет виховання. Досвід педагогічної антропології. *Хрестоматія з історії педагогіки в 2-х томах* / за заг. ред. член-кор. НАПН України, д. пед. наук А. В. Троцько. Харків, 2011. С. 167-196.
3. Ушинський К. Д. Праця в її психічному і виховному значенні. *Хрестоматія з історії педагогіки в 2-х томах* / за заг. ред. член-кор. НАПН України, д. пед. наук А. В. Троцько. Харків, 2011. С. 229-249.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕНЬ ЗДІЙСНЕННЯ ОСВІТИ ПРОТЯГОМ ЖИТТЯ НА ТЕРИТОРІЇ МАТЕРИКОВОГО КИТАЮ ЗА ОСТАННІ ДВАДЦЯТЬ РОКІВ

Ду Кексін

Педагогічний інститут Чендуського університету,
м. Ченду, КНР

Ляо Цайчжі (відповідальний автор)
кандидат педагогічних наук, професор,
Педагогічного інституту Чендуського університету,
м. Ченду, КНР

近二十年来中国大陆生命教育研究综述
杜可欣

硕士、成都大学师范学院，心理健康教育专业，中国，成都市
廖彩之（通讯作者）
博士 教授 成都大学师范学院 中国 成都市

本论文为四川中小学安全教育与管理研究中心 2022 年度研究课题《后疫情时代中小生命教育机制研究》，项目编号为 ZXHAQ22-08 的研究成果。

摘要：本文对近二十年来我国大陆与生命教育相关的文献进行整理和梳理，主要对生命教育的具体内涵、层次目标以及实施途径进行综述，发现学者们对于生命的内涵界定逐渐形成两种涵义：一种是把生命教育指向生命整全发展的教育，另一种是把生命教育作为一种教育理念。不同的学者根据不同的标准对生命教育的层次进行了划分，而在教育目标上学者们普遍认为生命教育的目标就在于帮助学生认识生命、珍惜生命、尊重生命、热爱生命，提高生存技能，提升生命质量。对于生命教育的实施途径，研究者们提出了许多自成体系的想法，归纳起来主要是形成家校合作、学校管理和社会支持的生命教育体系。

关键词：生命教育；文献综述

人是教育的对象，教育是人的教育。人能够成为教育的原点，是由其生命特性所决定的，人与其他动物的区别在于其生命的未完成性和文化性。其他动物生来具有很多本能，这些本能可以在出生后不久就能自行完善，满足生存的需要，而按照人类婴儿的本能是无法满足人的一生的生存与生活的需要，人类生命的未完成性就体现在了这一点。从人出生的开始，就生活在文化中，他必须掌握在特定文化环境中的存在和行为方式，才能够成为一个处于文化关系的人。因